

Üniversite Öğrencilerinin Serviks Kanseri ve Human Papilloma Virus Aşısına İlişkin Bilgilerinin Değerlendirilmesi

Evaluation of University Students' Knowledge About Cervical Cancer and Human Papilloma Virus Vaccine

Şemsinnur GÖÇER¹, Nursel ÜSTÜNDAĞ ÖCAL²

ÖZ

Bu çalışmada, üniversitedeki kız öğrencilerin, serviks kanseri ve Human Papilloma Virus (HPV) aşısına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2019-2020 döneminde temel eğitim bilimleri okul öncesi öğretmenliği ve sınıf eğitimi bölümlerinde öğrenim görmekte olan 300 kız öğrenciyle yapılmıştır. Veriler Ki kare testi ile değerlendirilmiş olup, p değerinin 0,05'ten küçük olması anlamlı olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin %63,9'u HPV hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, %93,3'ü HPV aşısını duydıklarını, %38,0'ı kansere karşı %35,0'ı ise cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu olduğunu, %58,3'ü HPV aşısının kimlere yapılması gerektiğini bilmediklerini ve %13,0'ı HPV aşısının zararlı olduğunu ifade etmiştir. Evli, çalışan ve sigara için öğrencilerin HPV hakkında bilgi sahibi olma durumu anlamlı düzeyde yüksekti. Öğrencilerin HPV ve aşısı hakkında belirli bir bilgi birikimine sahip oldukları, ancak bu bilginin istendik düzeyde olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aşı, HPV, Üniversite Öğrencisi, Serviks Kanseri

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the knowledge of female students at university about cervical cancer and Human Papilloma Virus (HPV) and its vaccine. This descriptive study was conducted with 300 students studying at Yozgat Bozok University Faculty of Education in the 2019-2020 academic year, in the departments of basic education sciences, preschool teaching and classroom education. The data were evaluated with the Chi-square test, and a p value less than 0.05 was considered significant. Of the students 63.9% did not know about HPV, 93.3% had heard of the Human Papilloma Virus vaccine, 38.0% against cancer, 35.0% against sexually transmitted diseases, 58% 3 of them stated that they do not know who should be given HPV vaccine and 13.0% stated that HPV vaccine is harmful. The knowledge about HPV was significantly higher in married, working, and smoking students (p <0.05). It was determined that the students have a certain knowledge about HPV and its vaccine, but this knowledge is not at the desired level.

Keywords: Vaccine, HPV, University Student, Cervical Cancer

Araştırma için Yozgat Bozok Üniversitesi'nin Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 2017-KAEK-189_2020.02.12_01 sayı ve 12.02.2020 tarihli etik onay alınmıştır

¹ Doç. Dr. Şemsinnur GÖÇER, Halk Sağlığı, Yozgat Bozok Üniversitesi, Sarıkaya Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, semsinnurgocer@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2735-0073

² Dr. Öğr. Üyesi, Nursel ÜSTÜNDAĞ ÖCAL, Halk Sağlığı, Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, nursel.ustundagocal@yobu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4951-0613

İletişim / Corresponding Author: Şemsinnur GÖÇER
e-posta/e-mail: semsinnurgocer@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 26.05.2021
Kabul Tarihi/Accepted: 08.03.2023

GİRİŞ

Serviks kanseri genital kanserler içinde erken tanısı mümkün olan ve önlenebilir bir kanser türüdür. Dünyadaki tüm kanserler arasında yedinci, kadınlarda görülen kanserler arasında ise ikinci sırada yer almaktadır.¹⁻³ Ülkemizde ise, tüm yaş grubundaki kadınlar arasında serviks kanseri 9. sırada yer alırken, 25 ile 49 yaş grubundaki kadınlarda en sık görülen 5. kanserdir.⁴ Literatürde serviks kanseri oluşumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlardan birisi de human papiloma virüsüdür (HPV) ve serviks kanseri için majör risk faktörüdür. HPV

enfeksiyonunun cinsel yolla bulaşan çok yaygın bir enfeksiyon olduğu ve 20'den fazla türünün serviks kanserine yol açtığı belirtilmektedir.⁵⁻⁸ Yapılan çalışmalar, HPV ile enfekte olmuş vakaların %70,0'dan fazlasının 15-24 yaş arasındaki genç kızlar olduğunu ortaya koymaktadır. Yine 25 yaşın altındaki genç kadınlarda onkolojik açıdan yüksek riskli HPV tipleri ile enfeksiyonların daha fazla olduğu belirtilmektedir.⁹ Bu çalışma da üniversitede öğrenim gören kız öğrencilerin, serviks kanseri ve HPV aşısına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi Ve Evreni

Tanımlayıcı tipteki araştırma, Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2020 yılında Şubat-Mart ayları arasında yapılmıştır. Araştırmada örneklem hesabına gidilmeyip, fakültenin temel eğitim bilimleri ana bilim dalı, okul öncesi öğretmenliği ve sınıf eğitimi bölümlerinde öğrenim görmekte olan 360 kız öğrenci ile yapılması planlanmıştır. Araştırmaya 30 öğrenci katılmayı kabul etmediği, 50 öğrenciye ulaşamadığı için araştırma 300 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırmaya katılım oranı %83,0'dır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Yozgat Bozok Üniversitesi'nin Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 2017-KAEK-189_2020.02.12_01 sayı ve 12.02.2020 tarihli etik onay alınmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür.

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından literatür incelemesi sonucunda oluşturulan yaş, sosyal güvence, medeni durum gibi sosyo-demografik bilgilerin yanı sıra, öğrencilerin Araştırmamızda HPV ve serviks kanseri ile ilgili literatür incelenmesi sonucunda oluşturulan, öğrencilerin HPV ve serviks kanserine ilişkin bilgilerini değerlendiren 34 soruluk bir anket formu kullanılmıştır.³⁻⁹ Anketler öğrenciler tarafından yüz yüze doldurulmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

İstatistiksel analizlerde, tanımlayıcı veriler sayı ve yüzdelik dilimlerle ifade edilmiş, karşılaştırmalı analizlerde ise veriler Ki Kare testi ile değerlendirilmiştir. $p < 0,05$ değerleri anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Tek bir üniversitede ve belirli bölümlerde öğrenim görmekte olan öğrencilerde gerçekleştirilmiş olması çalışmamızın kısıtlılıklarıdır.

BULGULAR VE TARTIŞMA**Tablo1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri**

Yaş ortalaması		25,0±0,1	
Özellikler		Sayı	%
Sınıfı	Birinci	149	49,7
	İkinci	52	17,3
	Üçüncü	37	12,3
	Dördüncü	62	20,7
Bölümü	Eğitim	230	76,7
	Beden eğitim	44	14,7
	Yaşlı Bakımı	26	8,6
Sosyal güvence	Var	276	92,0
	Yok	24	8,0
Medeni Durum	Bekar	293	97,6
	Evli	7	2,4
Aile tipi	Çekirdek	227	75,7
	Geniş	56	18,7
	Anne-baba ayrı	17	5,6
En çok yaşanılan yer	Şehir	229	76,3
	Köy-Kasaba	71	23,7
Çalışma Durumu	Hayır	281	93,7
	Evet	19	6,3
Sigara içme durumu	Hayır	213	71,0
	Evet	87	29,0
Ailede kanser tanısı alan	Hayır	241	80,3
	Evet	59	19,7
Toplam		300	100,0

Tablo 1’de öğrencilere ait sosyo-demografik özelliklerin dağılımı verilmiştir. Öğrencilerin %49,7’si birinci sınıfta, %97,6’sı bekarı. Öğrencilerin %92,0’ ının

sosyal güvencesi vardı. %75,7’si çekirdek aile yapısına sahipti. Sigara içenlerin oranı %29,0 idi. Ailesinde kanser tanısı almış olan öğrencilerin oranı ise %19,7 idi

Tablo2. Öğrencilerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Değişkenler		Sayı	%
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgi durumu	Cinsel temasla ve cinsel ilişki ile bulaşan hastalıklar	218	72,7
	Sadece cinsel ilişki ile bulaşan hastalıklar	138	46,0
	İnsandan insana yakın temasla geçebilecek hastalıklar	122	40,7
	İnsandan insana geçebilen hastalıklar	75	25,0
	Eşlerden bulaşan hastalıklar	69	23,0
	Bulaşıcı tüm hastalıklar	31	10,3
	Hiç bir fikrim yok	14	4,7
Cinsel yolla bulaştığını düşündükleri hastalıklar*	AIDS	272	90,6
	Hepatit	132	44,0
	Cinsel bölgede siğiller	133	44,3
	Cinsel bölgede uçuklar	148	49,3
CYBH’dan korunma yolları hakkında bilgi durumu(n:300)	Bilmiyorum	149	49,7
	Evet	147	49,0
	Hayır	4	1,3
CYBH’dan korunma yolları hakkında bildikleri yöntemler(n:147)	Korunma yöntemi	116	78,9
	Temizliğe dikkat etmek	24	16,3
	Aşı	7	4,8

*: Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. **CYBH**: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar

Tablo 2’de öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların dağılımı verilmiştir. Öğrenciler, cinsel yolla bulaşan hastalıkları en çok (%72,7) cinsel temas ve cinsel ilişki ile bulaşan hastalıklar olarak tanımlamışlardır. Cinsel yolla bulaştığını düşündükleri hastalıkların başında %90,6 ile

AIDS gelmekteydi. Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma yollarını bilmiyorum diyenlerin oranı %49,7, biliyorum diyenlerin oranı %49,0 idi. Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma yolları hakkındaki bildikleri yöntem sorulduğunda en yüksek oranla öğrencilerin %78,9’u korunma yöntemi cevabını vermişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin HPV İle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Değişkenler		Sayı	%
HPV hakkında bilgi durumu(n:300)	Hayır	192	63,9
	Evet	108	36,1
HPV hakkında bilgi kaynağı(n:108)*	İnternet	96	32,0
	Doktor veya hemşirelerden	45	15,0
	Televizyon, gazete, dergi...	32	10,7
	Okul konferanslarından	29	9,7
	Arkadaşımdan	15	5,0
	Ailemden	8	2,7
HPV denilince akla gelenler *	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar	216	71,7
	Genital siğiller (Cinsel bölgede siğiller)	50	16,7
	Kanser	34	11,3
HPV bulaşma yolu	Cinsel yolla	151	50,3
	Bilmiyorum	138	46,0
	Sindirim yoluyla	11	3,7
HPV kimde görülür?	Her iki cinsiyette	197	65,7
	Kadında	95	31,7
	Erkeklerde	8	2,6
HPV hangi hastalığa neden olur?	Rahim ca	110	36,7
	Rahim ağzı ca	92	30,7
	Yumurtalık ca	61	20,3
	Meme ca	27	9,0
	Fikrim yok	10	3,3

* Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. HPV: Human Papilloma Virus. Ca: Kanser

Tablo 3’te öğrencilerin HPV İle ilgili sorulara verdikleri yanıtların dağılımı verilmiştir. Öğrencilerin %63,9’u HPV hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bilgi sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %32,0’ı bu bilgiyi internetten, %15,0’ı ise doktor veya hemşirelerden edindiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %71,7’i HPV denilince akla cinsel yolla

bulaşan hastalıkların geldiğini ifade etmişlerdir. HPV’nin bulaşma yoluna ise %50,3’ü cinsel yolla yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin %65,7’si HPV’nin her iki cinsiyette görülen bir hastalık olduğunu belirtmişlerdir. HPV’nin sebep olduğu hastalığa ise %36,7’si rahim kanseri, %30,7’si ise rahim ağzı kanseri yanıtını vermişlerdir.

Tablo 4. Öğrencilerin HPV Aşısı İle İlgili Sorulara Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Değişkenler		Sayı	%
HPV aşısını duyma durumu(n:300)	Evet	20	6,7
	Hayır	280	93,3
HPV aşısı ile ilgili bilgi kaynağı(n:20)*	Doktor veya hemşirelerden	11	55,0
	Ailemden	10	50,0
	İnternet	10	50,0
	Sağlık bilgisi dersinden	6	30,0
HPV aşısı ile ilgili bilinenler(n:300)	Kansere karşı koruyucu	114	38,0
	Cinsel yolla bulaşan hastalıklarda koruyucu	105	35,0
	Genital siğillerde koruyucu	43	14,3
	Fikrim yok,	38	12,7
HPV aşısının fiyatı hakkında bilgi(n:300)	Evet	9	3,0
	Hayır	291	97,0
HPV aşısı kimlere yapılmalı(n:300)	Bilmiyorum	175	58,3
	Cinsel aktif herkes	78	26,0
	Evli kadımlara	38	12,7
	Adölesan kızlara	9	3,0
HPV aşısı zararlı mı?	Evet	39	13,0
	Hayır	261	87,0
Aşı yaptırmama nedeni*	Hiç duymamış	257	85,6
	Aşının yan etkilerini bilmiyor	20	6,7
	Ailesi yaptırmadığı için	12	4,0
	Aşının çok pahalı olması	11	3,7
	Zararlı olduğunu düşünüyor	3	1,0

* Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. HPV: Human Papilloma Virus.

Tablo 4'te öğrencilerin HPV aşısı ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların dağılımı verilmiştir. Öğrencilerin %93,3'ü HPV aşısını duydıklarını, HPV aşısı ile ilgili bilgiyi doktor veya hemşirelerden aldığını ifade edenlerin oranı %55,0, ailesinden alanların oranı %50,0, internetten alanların oranı %50,0 idi.

Araştırmamızda öğrencilerin %38,0'ı kansere karşı %35,0'ı ise cinsel yolla bulaşan hastalıklardan koruyucu olduğunu, %97,0'ı HPV aşısının fiyatı hakkında bilgi sahibi olmadığını ve %58,3'ü HPV aşısının kimlere yapılması gerektiğini bilmediklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin %13,0'ı HPV aşısının zararlı olduğunu, %85,6'sı aşığı hiç duymadığı için yaptırmadığını ifade etmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerinin HPV Hakkındaki Bilgi Durumu İle İlişkisi

Özellikler	N	HPV Hakkındaki Bilgi Durumu				Test*
		Var		Yok		
		Sayı	%	Sayı	%	
Sosyal Güvence						
Var	276	98	35,5	178	64,5	χ^2 : 0,364
Yok	24	10	42,0	14	58,0	p: 0,547
Medeni Durumu						
Evli	7	6	86,0	1	14,0	χ^2 : 3,866
Bekar	293	141	48,0	152	52,0	p: 0,004

Tablo 5. (Devamı)

En Uzun Süre Yaşanılan Yer						
Köy/Kasaba	71	28	39,0	43	61,0	$\chi^2:0,477$ $p:0,490$
Şehir	229	80	35,0	149	65,0	
Herhangi Bir İşte Çalışma Durumu						
Hayır	285	107	37,5	178	62,5	$\chi^2:5,897$
Evet	15	14	93,0	1	7,0	p:0,015
Sigara İçme Durumu						
Hayır	213	93	44,0	120	56,0	$\chi^2:8,375$
Evet	87	54	62,0	33	38,0	p:0,004
Ailede Kanser Tanısı Alma Durumu						
Hayır	241	91	38,0	150	62,0	$\chi^2:1,646$
Evet	59	17	29,0	42	71,0	$p:0,199$
Toplam	300					

*Grupların karşılaştırılmasında Ki kare testi kullanılmıştır. **HPV**: Human Papilloma Virus

Tablo 5'te öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerinin HPV hakkındaki bilgi durumu ile karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar verilmiştir. Evli olan öğrencilerin ($p<0,015$), çalışan öğrencilerin ($p<0,004$) ve sigara içen öğrencilerin ($p<0,004$), HPV hakkında bilgi sahibi olma durumu anlamlı derecede yüksekti.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma yollarını bilmiyorum diyenlerin oranı %49,7, biliyorum diyenlerin oranı %49,0 idi. Korunma yollarını bilen öğrencilerinde %78,9'u korunma yöntemlerini bildiklerini ifade etmişlerdir.

Uzun ve Kışoğlu'nun üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin %39,0'ının cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgilerinin yeterli olduğunu bildirmişlerdir.¹⁰ Özdemir ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgisinin olan öğrencilerin oranının %40,6 olduğunu bildirmişlerdir.¹¹ Bakır ve Beji'nin yapmış oldukları çalışmada ise öğrencilerin %64,0'ı cinsel yolla bulaşan hastalıklara ilişkin bilgi almadıklarını bilmediklerini bildirmiştir.¹² Siyez ve E. Siyez'in yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile orta düzeyde bilgilerinin olduğunu ve konu ile bilmedikleri başlıkların yanlış bildikleri şeylerden daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir.¹³ Akalpler ve Eroğlu'nun yapmış oldukları çalışmada

ise öğrencilerin %40,1'inde sık görülen cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ile ilgili bilgi düzeylerinin "orta", %36,5'inde "iyi" ve %23,4'ünde "kötü" olarak tespit etmişlerdir.¹⁴ Gençlerde cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili bilgilerin yeterli olmamasının nedenleri arasında; özellikle cinsel konular ve üreme ile ilgili başlıkların ders müfredatlarının sadece belirli kısımlarında sınırlı olması, cinselliğin bir tabu olarak algılanması, ebeveynlerin ergenlik dönemlerinde çocukları ile bu konularda konuşmaması veya eksik, yetersiz bilgilendirme yapmaları sıralanabilir.

Araştırmamızda öğrencilerin %72,7'si cinsel yolla bulaşan hastalıkları, cinsel temas ve cinsel ilişki ile bulaşan hastalıklar olarak tanımlamışlardı ve cinsel yolla bulaştığını düşündükleri hastalıkların başında %90,6 ile AIDS gelmekteydi. Öğrencilerle yapılan bir çalışmada çalışmamıza benzer şekilde, öğrencilerin %85,1'inin cinsel yolla bulaşan hastalıkları bildikleri ve cinsel yolla en fazla bulaşan enfeksiyonun AIDS olduğu belirlenmiştir.¹⁵

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmamıza benzer sonuçlar olduğu görülmektedir. Özdemir ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada öğrencilere yöneltilen bildiğiniz cinsel yolla bulaşan hastalıkların isimleri sorulduğunda öğrenciler en yüksek oran olan %35,2 ile AIDS hastalığı olduğunu bildirmişlerdir.¹¹

Araştırmamızda öğrencilerin yarısından fazlasının (%63,9) HPV hakkında bilgi sahibi olmadığını, %71,7'i ise HPV'nin cinsel yolla bulaşan hastalıkları çağrıştırdığını ifade etmişlerdir.

Unutkan ve Yangın yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %68,4'ünün HPV hakkında bilgi sahibi olmadığını tespit etmişlerdir.¹⁶ Güvenç ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %44,3'ünün daha öncesinde HPV hakkında bilgi sahibi olmadığını bildirmişlerdir.¹⁷ Başlı ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada üniversite öğrencisi öğrencilerin %92,7'sinin HPV hakkında bilgisinin olduğunu tespit etmişlerdir.¹⁸ Bu çalışmada öğrencilerin HPV hakkında bilgi seviyesinin bizim yapmış olduğumuz çalışmadaki öğrencilerden yüksek olmasının nedeni çalışma yapılan öğrencilerin Sağlık Bölümünde okuyan öğrencilerde yapıyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yalaki ve arkadaşları 16-19 yaş arası lisede öğrenim gören öğrencilerde yapmış oldukları çalışmada genel olarak tüm öğrencilerin %74,3'ünün HPV hakkında bilgi sahibi olmadığı ve kontrol grubu olarak aldıkları grupta(Sağlık bölümü dışındaki okulda öğrenim gören öğrenciler) ise öğrencileri hiç birisinin HPV hakkında bilgi sahibi olmadığını tespit edilmiştir.¹⁹ Bizim çalışmamızda da öğrencilerin %63,9'unun HPV hakkında bilgi sahibi olmadığını tespit edilmiş olup literatür ile uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Caskey ve arkadaşlarının çalışmasında aşı yaptıran kızların %26,0'nun, aşı yaptırmayanların %28,0'nun HPV enfeksiyonunun cinsel yolla bulaştığını bilmediği, Dell ve arkadaşları kız öğrencilerin %13,0'nun, Marlow ve arkadaşlarının çalışmasında öğrencilerin %5,8'inin, Mathur ve arkadaşlarının çalışmasında ise öğrencilerin %75,3'ünün HPV enfeksiyonunu duyduklarını belirlenmiştir.²⁰⁻²³ Elde ettiğimiz bu sonuç; öğrencilere gerek ailede gerekse öğrenim hayatında cinsel yolla bulaşan hastalıkları da kapsayan cinsel eğitimin yeterince verilmeyen ve üzerinde durulmayan bir konu olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Araştırmamızda HPV hakkında bilgisi olan öğrencilerin, %32,0'nun internetten, %15,0'nun ise doktor veya hemşirelerden edindiklerini belirlenmiştir. Bir çalışmada kız öğrencilerin %9,4'ünün HPV hakkındaki bilgileri hemşirelerden veya doktora, %29,8'inin ise gazete, televizyon ve dergilerden öğrendiği belirlenmiştir. Diğer taraftan Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre gelişmekte olan ülkelerdeki ergen bireylerin cinsellikle ilgili konulardaki bilgi kaynaklarının büyük oranda arkadaşları ve medyanın olduğu, ailelerinden, öğretmenlerinden ve sağlık personelinin bilgi almadıkları bildirilmektedir.²⁴

Güvenç ve arkadaşları üniversite öğrencilerinde yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %30,1'inin HPV hakkındaki bilgiyi sağlık personellerinden, %24,4'ünün basından, %14,2'sinin internetten aldığı bildirilmektedir.¹⁷ Unutkan ve Yangın'ın yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %22,4'ünün HPV hakkındaki bilgiyi üniversitedeki ders müfredatı konularından öğrenip duyduğunu, %15,6'sının ise internet, televizyon, gazete ve dergilerden duyduğu tespit edilmiştir.¹⁶ Başlı ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %90,2'si okul derslerinden, %31,2'si internetten, %16,2'si doktor/hemşireden bilgi aldığını bildirmişlerdir.¹⁸

Araştırmamızda öğrencilerin %36,7'si HPV'nin rahim kanserine, %30,7'si ise rahim ağzı kanserine sebep olduğunu belirtmişlerdir. Başlı ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada öğrencilere HPV'nin yol açtığı hastalık sorulduğunda en yüksek oranla sırasıyla öğrenciler %59,2 ile genital siğiller, %47,4 ile serviks kanseri, %34,1 ile rahim kanseri, %6,5 oranı ile meme kanseri olarak bildirmişlerdir.¹⁸

Şahin ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada Öğrencilerin %91,1'i HPV'nin serviks kanserine yol açtığını bildiği belirlenmiştir.²⁵ Dearnley ve arkadaşlarının çalışmasında kız öğrencilerin %33,1'inin, başka bir çalışmada öğrencilerin %70,7'sinin HPV virüsünün serviks kanserine neden olduğunu bildiği belirlenmiştir.²⁶ Öğrencilerin HPV'nin servikal kansere

neden olduğunu düşük oranda da olsa bilmeleri, HPV aşısı ile ilgili medyada çıkan haberlerden öğrenilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin %33,7'si rahim ağzı kanserinden korunma yolu ile ilgili bilgisi olduğunu, %15,0'ı da korunma yolunun aşı, %4,7'si ise erken tanı olduğunu belirtmişlerdir. Bir çalışmada kız öğrencilerinin %27,5'inin, Dearnley ve arkadaşlarının çalışmasında öğrencilerin %32,4'ünün, Marlow ve arkadaşlarının çalışmasında %97,0'unun aşının HPV enfeksiyonundan koruyacağını düşündükleri belirlenmiştir.^{26,27}

Araştırmamızda öğrencilerin %93,3'ü HPV aşısını duyduklarını, %38,0'ı kansere karşı %35,0'ı ise cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu olduğunu ve %58,3'ü HPV aşısının kimlere yapılması gerektiğini bilmediklerini ifade etmiştir. Shetty ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada Güney Hindistan'da Sağlık İle İlgili Fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin % 59,7'si HPV aşısını duyduklarını ve öğrencilerin %65,2'si aşı olmayı planladıklarını bildirmişlerdir.²⁸ Bardnard ve arkadaşları yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin %92,4'ünün erkek öğrencilerin %82,9'unun HPV aşısı hakkında bilgi sahibi olduğunu tespit etmişlerdir.²⁹ Öğrencilerle yapılan bir çalışmada kızların %70,6'sının HPV aşısını duymadığı, yine %35,6'sının HPV aşısı kimlere yapılabileceğini bilmediği ve %34,1'inin aşının servikal kansere karşı, %28,1'inin ise aşının cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu olduğunu bildikleri belirlenmiştir.¹⁵ Pelluchi ve arkadaşlarının çalışmasında öğrencilerin %28,4'ünün, Rama ve arkadaşlarının çalışmasında %18,3'ünün HPV aşısını duymadığını belirlenmiştir.^{30,31} Dearnley ve arkadaşlarının çalışmasında öğrencilerin %18,3'ünün aşının kimlere yapılması gerektiğini bilmediği, Marlow ve arkadaşlarının çalışmasında kızların %88,0'ı, Forster ve arkadaşlarının çalışmasında ise %72,0'ı aşının servikal kanserden koruyacağını düşündükleri belirlenmiştir.^{26,27,32} Çalışmamızdan elde

ettiğimiz sonuçlar literatürden çok düşük olduğu görülmektedir. HPV aşısının serviks kanserine koruduğunu bilenlerin oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, gerek HPV enfeksiyonu gerekse HPV aşısı ile ilgili bilgilerin öğrencilere yeterince verilememiş olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin %97,0'ı aşının fiyatı hakkında bilgi sahibi olmadığını ifade etmişlerdi. Caskey ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, ergenlerin %10,0'ı, başka bir çalışmada ise kız öğrencilerin %5,6'sı HPV aşısının çok pahalı olduğunu belirtmiştir.²⁰ Araştırmamızdan elde edilen bu sonuç, öğrencilerin aşı fiyatları hakkında bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin %13,0'ı HPV aşısının zararlı olduğunu, %85,6'sı aşığı hiç duymadığı için yaptırmadığını ifade etmişti. Bir çalışmada, öğrencilerin %7,0'ının aşının zararlı olduğunu düşündükleri, %58,0'ının aşığı yaptırmak istemediği, %98,3'ünün aşı yaptırmadığı belirlenmiştir.¹⁵ Gottlieb ve arkadaşlarının çalışmasında kız öğrencilerde aşının zararlı olduğuna inandığını ifade edenlerin oranının %3,8 olduğu belirlenmiştir.³³ Chan ve arkadaşlarının çalışmasında kız öğrencilerin %6,8'inin, Marlow ve arkadaşlarının çalışmasında %8,0'ının aşı yaptırmak istemediğini belirtilmiştir.^{27,34} Araştırmadan elde edilen bu sonuç; öğrencilerin HPV ve aşısı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarından ve kendilerini risk altında görmemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmamızda öğrencilerin aşığı yaptırmama nedenleri sorulduğunda, %85,6'sı aşığı hiç duymadığı, %6,7'si yan etkilerini bilmediği, %4,0'ı ailesinde bu aşığı yaptıran olmadığı için yaptırmadığını ifade etmiştir. Bir araştırmada, kızların en fazla aşı ile ilgili hiçbir bilgiye sahip olmadığı, gerek duymadığı ve aşından oluşabilecek yan etkileri bilmedikleri için aşı yaptırmak istemedikleri belirlenmiştir.¹⁵ Marlow ve arkadaşlarının çalışmasında kız ergenlerin %43,0'ının aşının yan etkilerinden korktukları, Forster ve arkadaşlarının çalışmasında ise kız öğrencilerin %43,0'ının aşı hakkında yeterli

düzeyde bilgiye sahip olmadıklarından dolayı aşı yaptırmak istemediklerini belirlenmiştir. Sonuçlarımız literatürle benzerlik göstermektedir.^{27,32}

Araştırmamızda evli olan öğrencilerin ($p<0,015$), çalışan öğrencilerin ($p<0,004$) ve sigara içen öğrencilerin ($p<0,004$), HPV hakkında bilgi sahibi olma durumu anlamlı derecede yüksekti (Tablo 5).

Shetty ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada HPV aşılmasına yönelik tutum puanları karşılaştırıldığında sigara içme öyküsü olan öğrencilerin sigara içmeyenlere göre daha olumlu tutum sergilediği

bulunmuştur.²⁸ Aynı çalışmada cinsel öykünün ise HPV aşılmasına yönelik olumlu tutumda rol almadığı bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada da cinsel yönden aktif olmama durumunun hem kadınlar hem erkekler açısından değerlendirildiğinde HPV aşısına yönelik aşı başlatamama nedeni olarak görülmektedir.³³ Bizim yaptığımız çalışmada da evli olan öğrencilerin cinsel yönden aktif olduğu varsayılacağından cinsel yolla ile bulaşabilecek hastalıklar ile ilgili farkındalık seviyesinin evli olmayan öğrencilere göre yüksek çıkabileceğini düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak araştırmamızda öğrencilerin HPV ve aşısı hakkında belirli bir bilgi birikimine sahip oldukları, ancak bu bilginin yeterli düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Bu sebeple eğitim-öğretim müfredatlarına HPV ile ilgili bilgilerin eklenmesi, yanı sıra

seminerler düzenlenmesi uygun ve yararlı olacak, aynı zamanda serviks kanserine bağlı kadın ölümlerinin azaltılması ve önlenmesinde önemli olan bu grubun bilinçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Parkin, D.M, Bray, F, Ferlay, J. and Pisani, P. (2002). "Global Cancer Statistics, 2002". A Cancer journal for Clinicians, 55 (2), 74-108. <https://doi.org/10.3322/canjclin.55.2.74>
2. Ashford, L. and Collymore, Y. (2005). Preventing Cervical Cancer Worldwide. Washington, DC: Population Reference Bureau, s.1-23. Ferlay, J, Soerjomataram, I, Ervik, M, Dikshit, R, Eser, S, Mathers, C, Rebelo, M, Parkin, D.M, Forman, and D, Bray, F. (2013). GLOBOCAN 2012 v1.0, Cancer Incidence and Mortality Worldwide: IARC CancerBase No. 11. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer.
3. Yüksel, B, Şencan, H, Kabil Kucur, S, Gözükara, İ, Seven, A, Polat ve Keskin N. (2015). "Human Papilloma Virus (HPV) Enfeksiyonu ve HPV Aşısı Hakkında Bilgi Düzeyi ve Genel Eğilimler; Dumlupınar Üniversitesi - Evliya Çelebi Eğitim Ve Araştırma Hastanesi'ndeki Doktor, Hemşire ve Sağlık Personellerini İçeren Anket Taraması". Jinekoloji - Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi, 12 (2), 64 – 67.
4. Unang, I, Abasiattai, M. A. and Udoma, J.E. (2011). "Awareness and Practice of Cervical Smear as A Screening Procedure for Cervical Cancer Among Female Nurses in A Tertiary Hospital in South-South Nigeria". TAF Preventive Medicine Bulletin, 10 (6), 675-680. doi: 10.5455/pmb.20110823055210
5. Avcı, G. ve Bozdayı, G. (2013). "İnsan Papilloma Virüsü". Kafkas Journal of Medical Sciences, 3 (3), 136-144. <http://dx.doi.org/10.5505/kjms.2013.52724>
6. Fındık, D, Türk Dağı, H, Arslan, U. ve Fındık, Y. (2012). "Servikal Örneklerde Human Papillomavirus Sıklığı Ve Genotip Dağılımı". Genel Tıp Dergisi, 22 (4), 116-120.
7. Eren, H, Özgüneş, N, Bayram, Y, Güzin, K. ve Parlak, M. (2013). "Serviksin Prekanseroz Lezyonlarında Human Papilloma Virus (HPV) Tiplerinin Belirlenmesi". Van Med J, 20 (2), 70-75.
8. Dunne, E.F, Unger, ER, Sternberg, M, McQuillan, G, Swan, D, C, S, S, Patel. and Markowitz L. E. (2007). "Prevalence of HPV Infection Among Females in The United States". JAMA The Journal of the American Medical Association 297, 813-819. <https://doi.org/10.1001/jama.297.8.813>
9. Uzun, E. ve Kişioğlu, M. (2007). "SDÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Keçiözümlü eğitim ve araştırma bölgesi çalışmaları; Bir Meslek Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarla İlgili Bilgi Durumları". Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 14 (3), 7-12.
10. Özdemir, L, Ayvaz, A. ve Poyraz, Ö. (2003). "Cumhuriyet Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri". Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25 (1), 10-14.
11. Bakır, N, Kızılkaya, ve Beji, N. (2015). "Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri". Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5 (3), 10-16.
12. Siyez, D.M. ve Siyez, E. (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklara İlişkin Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi". Türk Üroloji Dergisi, 35 (1), 49-55.
13. Akalpler, Ö. ve Eroğlu, K. (2015). "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Üniversite Öğrencilerinin Sık Görülen Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlara İlişkin Bilgileri ve Cinsel Davranışları". Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2 (2), 1-19.
14. Yurtsev, E. (2011). Ergen Kızlar Ve Annelerinin Hpv Aşısına İlişkin Bilgi Ve Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Aydın.
15. Unutkan, A. ve Yangın, H. B. (2016). "Üniversite Öğrencilerinin Human Papilloma Virus Aşısına İlişkin Bilgi Ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi". TAF Preventive Medicine Bulletin, 15 (2), 151-158. <http://dx.doi.org/10.5455/pmb.1-1436515769>

16. Güvenç, G, Akyüz, A. ve Seven, M.(2012). "Determination of The Knowledge and Attitudes of Nursing Students About Human Papilloma Virus Infection and its Vaccines. Gülhane Tıp Dergisi, 54 (2), 104.
17. Başlı, M, Aksu, H. ve Toptaş B. (2019). "Bir Üniversitede Öğrenim Gören Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Human Papilloma Virüs Ve Hpv Aşısı İle İlgili Bilgi Ve Görüşleri". Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 8 (1), 1-17.
18. Yalaki, Z, Taşar, M. A, Saç, R. Ü, Ünsal Saç, R, Göçmen, S, Karadağlı, S, Akbaş, N. ve Y.B, Dallar. (2016). "The Levels Of Knowledge Of High School Students About Human Papilloma Virüs Infection". Journal of Pediatric Infection 10, 86-92. doi:10.5152/ced.2016.2330
19. Caskey, R, Lindau, S.T. and Alexander, G.C.(2009). "Knowledge and Early Adoption Of The HPV Vaccine Among Girls and Young Women: Results Of A National Survey". Journal of Adolescent Health, 45, 453-462. doi:10.1016/j.jadohealth.2009.04.021
20. Dell, D.L, Chen, H, Ahmad, F. and Stewart, D.E. (2000). "Knowledge About Human Papillomavirus among Adolescents. Obstetric Gynecology", 96 (5 Pt 1),653-656.
21. Marlow, L, Forster, A.S, Wardle, J. and Waller, J. (2009). "Mothers' and Adolescents' Beliefs about Risk Compensation following HPV Vaccination". Journal of Adolescent Health, 2009b (44), 446-451.
22. Mathur, M.B, Mathur, V.S. and Reichling, D.B. (2010). "Participation in the Decision to Become Vaccinated Against Human Papillomavirus by California High School Girls and the Predictors of Vaccine Status". Journal of Pediatric Health Care, 24 (1), 1-68. doi:10.1016/j.pedhc.2008.11.004
23. World Health Organization. (2001). "Sexual relations among young people in developing countries:Evidence from WHO case studies". Erişim adresi: https://www.who.int/reproductivehealth/publications/adolescence/RHR_01.8/en/ (Erişim tarihi: 01.03.2021).
24. Şahin, H, Özerdoğan, Ö. and Duran, M. (2020). "Knowledge, Attitudes, and Behaviors Of Medical Students Regarding HPV and HPV Vaccine". Family Practice and Palliative Care, 5 (3), 69-75. <http://dx.doi.org/10.22391/fppc.639212>
25. Das, A, Madhwapathi, V, Davies, P, Brown, G, Dearnley, E, Spencer, A. and Williams, H. (2010). "Knowledge and Acceptability Of The HPV Vaccine By School Children and Their Parents In Birmingham". Vaccine, 28 (6), 1440-1446. <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2009.11.041>
26. Marlow, L, Waller, J, Evans, R. and Wardle, J. (2009). "Predictors of interest in HPV vaccination: A study of British adolescents". Vaccine, 2009a27 (18), 2483-2488. <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2009.02.057>
27. Shetty, S, Prabhu, S, Shetty, V. and Shetty, A.K. (2019). "Knowledge, Attitudes and Factors Associated With Acceptability Of Human Papillomavirus Vaccination Among Undergraduate Medical, Dental and Nursing Students in South India". Human vaccines & immunotherapeutics, 15 (7-8), 1656-1665. <https://doi.org/10.1080/21645515.2019.1565260>
28. Barnard, M, George, P, Perryman, M.L. and Wolff, L.A. (2017). "Human Papillomavirus (HPV) Vaccine Knowledge, Attitudes, and Uptake In College Students: Implications From The Precaution Adoption Process Model". PloS one, 12 (8), e0182266. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0182266>
29. Pelucchi, C, Esposito, S, Galeone, C, Semino, M, Sabatini, C, Picciolli, I, Consolo, S, Milani, G. and Principi, N. (2010). "Knowledge Of Human Papillomavirus Infection and Its Prevention Among Adolescents and Parents in The Greater Milan Area, Northern Italy Pelucchi". BMC Public Health, 45 (10), 378. <http://dx.doi.org/10.1186/1471-2458-10-378>
30. Rama, C.H, Luisa, L.V, Pagliusi, S, Andreoli, M.A, Costa, M.C, Aoki, A.L, Longatto - Filho, A. and Eluf-Neto J. (2010). "Awareness and Knowledge Of HPV, Cervical Cancer, and Vaccines In Young Women After First Delivery in São Paulo, Brazil - A Cross-Sectional Study". BMC Women's Health, 10 (35), 1-7. <https://doi.org/10.1186/1472-6874-10-35>
31. Forster, A.S, Marlow, L, Wardle J, Stephenson, J. and Waller, J. (2010). "Understanding Adolescents' Intentions To Have The HPV Vaccine". Vaccine, 28 (7), 1673-1676. <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2009.11.082>
32. Gottlieb, S.M, Brewer, N.T, Sternberg, M.R, Smith, J. S, Zianowski, K, Liddon, and Markowitz, L. E. (2009). "Human Papillomavirus Vaccine Initiation In An Area With Elevated Rates Of Cervical Cancer". Journal of Adolescent Health, 45, 430-437. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2009.03.029>
33. Chan, S, Hoi, Yan Ng B, Lo, W.K, Cheung, T.H. and Chung, T.K. (2009). "Adolescent Girls' Attitudes on Human Papillomavirus Vaccination". Journal of Pediatrics and Adolescent Gynecology, 1 (22), 85-90. <https://doi.org/10.1016/j.jpag.2007.12.007>
34. Vu, M, Bednarczyk, R. A, Escoffery, C, Getachew, B. and Berg, C. J. (2019). "Human Papillomavirus Vaccination Among Diverse College Students In The State of Georgia: Who Receives Recommendation, Who Initiates and What Are The Reasons?" Health Education Research, 34 (4), 415-434.